

magazine

→ Tijdschrift voor de Jeugdzorg

BETER SAMEN

Robin van Galen, Sandra Beuving, Mirjam van den Nieuwenhuijzen, Jeroen Regtuijt, Bas Timman, Nicolien van den Berg, Nicolette Horn, Oscar Overbeek, Eveline Kampman, Pien van der Hoff, Corinne Camman, Els van Dijk, Henk Jonker.

- NEN7510
- Bewustwordingstraining
- Pentesten

GRIP OP INFORMATIE- BEVEILIGING

Jeugdzorgorganisaties moeten compliant werken volgens de NEN7510. Dit betekent dat zij aantoonbaar moeten voldoen aan de strenge eisen rondom informatiebeveiliging.

In opdracht van Jeugdzorg Nederland heeft Onyx Cybersecurity een traject ontwikkeld. Dit traject bestaat uit een klassikale training aangevuld met coaching sessies. Tijdens de training lopen we stapsgewijs de NEN7510 norm door en kunt u ervaringen uitwisselen. Hierbij maken we gebruik van speciaal voor Jeugdzorg Nederland opgestelde voorbeeld documenten. Wanneer het traject volbracht is, voldoet uw organisatie aan de norm.

Wij staan voor u klaar om samen toe te werken naar de NEN7510. Ook voor andere vragen over (technische) informatiebeveiliging en Security Awareness kunt u bij ons terecht.

JN Magazine

Jaargang 2, nummer 2

JN Magazine is een uitgave van Jeugdzorg Nederland.

Jeugdzorg Nederland is de branchevereniging voor organisaties die jeugdhulp, jeugdbescherming en/of jeugdreclassering bieden.

Jeugdzorg Nederland

Postadres

Jeugdzorg Nederland
Postbus 8501
3508 AA Utrecht

Bezoekadres

Jeugdzorg Nederland
Churchillaan 11 - 6e etage
3527 GV Utrecht

Redactie

Merel van Dorp, Wouter van der Galiën, Carin Hoorn,
José Snoek-Charmant, Monique Veldhuis

Coördinatie

Merel van Dorp, Jeugdzorg Nederland

Beeldmateriaal en fotografie

iStock, Barbara Vreekamp (cover en binnenwerk),
De Werkgeverij, Shutterstock, José Snoek-Charmant

Aan dit nummer werkten mee

Nicolien van den Berg, Sandra Beuving, Corinne Camman,
Ronnie van Diemen, Edward Doelman, Els van Dijk, Robin
van Galen, Pien van der Hoff, Nicolette Horn, Henk Jonker,
Eveline Kampman, Mirjam van den Nieuwenhuijzen, Oscar
Overbeek, Olaf Prinsen, Jeroen Regtuit, Bas Timman, Tilly
van Uffelen, Stijn Verbruggen.

Druk/Sales/Verspreiding
Art Direction/ Grafische vormgeving
Elma Media B.V.
www.elma.nl

Oplage

1.000 exemplaren

Verschijning

November 2023

Copyright 2023

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
overgenomen of openbaar gemaakt, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.
De uitgever is niet aansprakelijk voor enig handelen op
grond van de in dit blad gegeven adviezen en/of gedane
mededelingen.

Blik van buiten

'Verbeter de groepsresultaten:
focus op het individu'

06

Live

Beter Samen:
verenigd naar een betere toekomst

14

In gesprek

Calimero of kolos:
welke organisatie is beter af?

22

Sterk geluid

'Ieders expertise is nodig:
óók die van ouders'

32

Wat nog meer...

05 Voorwoord

'Alleen een pleister plakken
is niet genoeg'

10 Werkgevers

Zonder poespas personeel uitwisselen

13 Nieuws

17 Column

Bestaanszekerheid is een thema
voor de jeugdzorg

19 Vooruit

Grip op jeugdhulp met een
samenwerkingsverband

26 Achtergrond

Van zorgen over de toekomst
naar ruimte voor reflectie

29 Uit de praktijk

Voor jou ga ik tot het gaatje

30 Thema

Campagne laat dilemma's
jeugdbescherming zien

Juridische ondersteuning voor professionals jeugddomein

Voor de verbinding recht & praktijk

Met hart voor de jeugd
& oog voor het gezin

Vragen over onze ondersteuning?

☎ 085 04 78 11

✉ info@enjeugd.nl

🌐 www.enjeugd.nl

FORTA OPLEIDINGEN

Feit:
goede scholing
leidt tot
betere zorg!

Breed opleidingsaanbod voor jeugdzorgprofessionals!

Het is een feit dat goede scholing leidt tot betere zorg. Wij bieden een breed aanbod in kwalitatief hoogstaande scholing voor jeugdzorgprofessionals dat we zowel incompany op maat, als via individuele inschrijving, organiseren. Bekijk ons aanbod of neem contact op voor scholing aangepast op de leerbehoeften van de professionals in jouw organisatie.

Een greep uit ons opleidingsaanbod:

- > CGt kind en jeugd (100 u)
- > OBIC integratieve ouderbegeleiding (18 u)
- > POH-GGZ jeugd & gezin
- > Systeem Therapeutisch Werker (100 u)
- > Contextuele therapie (14 u)

Wil je meer weten over ons incompany aanbod?

Neem contact op met Jorim van Luik: j.vanluik@fortaopleidingen.nl of of 06 48 10 70 41

SCAN ME!
Bekijk ons
gehele
jeugd-
aanbod!

‘Alleen een pleister plakken is niet genoeg’

Laatst viel mijn zoontje van zijn fiets. Hij had een gat in zijn knie en tranen in zijn ogen. Direct wist ik: alleen de wond ontsmetten en een pleister plakken is niet genoeg. Troost is wat hij nodig heeft. En daarna snel weer op de fiets, zodat hij niet angstig wordt na de val. Kortom, bij goede zorg komt meer kijken dan het bloeden stelpen en een infectie voorkomen.

Waarom deze anekdote? In de afgelopen drieënhalf jaar als directeur zag ik hoe we in de jeugdzorg de financiële afrekening structureel boven de kwalitatieve verantwoording plaatsen. Dat past bij een systeem van wantrouwen tussen partijen. Het aantal geplakte pleisters is immers gemakkelijker te berekenen en te controleren dan het totaal aan geboden troost. Deze manier van denken resulteert in een vastgelopen sector met een complex en versnipperd systeem van hoge administratieve lasten, deelbelangen en wederzijdse verwijten. Een systeem waarin jongeren vaak niet de benodigde zorg ontvangen. Iedereen vindt dit absurd en de kritische rapporten over jeugdzorg buitelen over elkaar heen. Maar waarom doen we het dan zo? Wie is er eigenlijk verantwoordelijk voor dit systeem? Misschien is een oplossing om te beginnen met accepteren dat jeugdzorg mensenwerk is. Net zoals het vaderschap. Zelf leer ik nog elke dag bij. Van vrienden met

wie ik dilemma's over ouderschap deel. Van documentaires. Van gesprekken met mijn vrouw. Van de fouten die ik maak.

Ook in de jeugdzorg is deze ruimte broodnodig. De ruimte om het goede te doen voor jongeren, zonder dat we dit direct kwantitatief moeten verantwoorden. Ruimte om gezamenlijk te leren en te ontwikkelen. Ruimte om steeds beter te worden in zien welke zorg passend is, en die kunnen leveren. We vragen deze ruimte al lang. Maar in een systeem waarin verantwoordelijkheden in het midden blijven liggen, moeten we misschien stoppen met vragen en de verantwoordelijkheid over 'kwalitatief goede zorg voor kwetsbare kinderen' als sector oppakken en waarmaken.

Daarvoor hebben jeugdzorgorganisaties elkaar nodig. Leer van elkaar. Deel dilemma's, neem goede voorbeelden over en gebruik de kracht van het collectief. Ik ga weg bij de vereniging, maar hoop dat de beweging die we gezamenlijk hebben ingezet verder wordt gebracht.

Olaf Prinsen

Prinsen was van april 2020 tot oktober 2023 directeur van Jeugdzorg Nederland. Hij is nu burgemeester van de gemeente Heerde.

Hoe zorg je als bestuurder dat de jeugdsector op topniveau presteert? Robin van Galen raakte zelf al jong geblesseerd, maar hielp als coach de Nederlandse waterpolovrouwen naar olympisch goud. 'Onderzoek hoe de sterke kanten van iemand passen binnen het team. Pas dan kun je ieders potentieel maximaal benutten.'

Tekst: Tilly van Uffelen

Beeld: Barbara Vreekamp

'Verbeter de groepsresultaten: focus op het individu'

Je coachte het Nederlandse waterpoloteam naar olympisch goud in 2008. Hoe kom je als team tot zulke topprestaties?

"Een goed sportprogramma, fulltime trainen, een ondersteuningsteam met experts op het gebied van voeding, kracht en mental coaching. En een goede mix van jonge en ervaren meiden. Zo ontstond een geweldig team, waarmee ik ruim drieënhalve jaar heb gewerkt."

Dat klinkt simpel.

"In het begin liep het voor geen meter. Veel gezeik en irritaties. Anderhalf jaar voor de Spelen werden we negende op het WK - ik was bang dat het mijn kop zou kosten. Een kwalificatie voor de Spelen en een medaille winnen is écht moeilijk. Het mondiale niveau is hoog. Dus zijn we de diepte ingegaan met kritische individuele - en groepsgesprekken en hebben we afscheid genomen van een paar jonge vrouwen die niet meer in het team pasten."

Hoe doe je dat, de diepte ingaan?

"Elk team gaat door verschillende fases om verder te komen. Ik haal vaak de vier stadia van groepsvorming aan van de Amerikaanse sociaal psycholoog Tuckman: forming, storming, norming en performing. Forming is de voorbereidende fase, waarin het team elkaar nog niet goed kent en er weinig groepsgevoel is. Storming is de conflictfase, de fase van gezeik, zogezegd. In de norming-fase is ieders rol in het team duidelijk. Dan kun je doortrainen om in de performing-fase de vruchten te plukken. Dat proces doorlopen was nodig om samen verder te komen."

Welke competenties heeft een goede leider nodig?

"Daar is geen protocol voor. Iedere leider is anders. Voor mij werkte het om veel te lezen en cursussen te volgen. De Amerikaanse auteur Stephen Covey beschrijft bijvoorbeeld in zijn boek De zeven eigenschappen van effectief leiderschap hoe je blijvend

High Performance Teams

‘Een geweldig team vormen? Dat liep in het begin voor geen meter’

succes mogelijk maakt. Ik heb het boek als kerstcadeau naar het team gestuurd. Het was een bron van inspiratie om met elkaar in gesprek te gaan over individuele en teamdoelen. Als je weet waar je wilt eindigen, kun je aardig inschatten hoe de weg ernaartoe er moet uitzien. Covey's eigenschap 'hou de zaag scherp' hebben we vertaald als 'blijf innoveren'. Daardoor liepen we voorop in thema's als data verzamelen, vernieuwende tactieken en de mental coach inzetten. Ook zinvol vind ik de Myer Briggs type-indicator

(MBTI). Daarmee onderzoek je welk persoonlijk profiel iemand heeft, zodat je rekening kunt houden met voorkeuren en eigenschappen van mensen. Daarop pas je je communicatie aan en kan de samenwerking binnen het team verbeteren.”

Welk steekje laten veel leiders vallen?

“Leidinggevendens nemen vaak onvoldoende tijd voor de persoonlijke ontwikkeling van teamleden. Ik zorgde er bijvoorbeeld voor dat de helft van de twaalf

trainingen in de week individueel waren. De een heeft meer krachttraining nodig, de ander meer snelheid. Een speler die nooit op doel hoeft te schieten train je op verdedigende taken. We bedachten individueel maatwerk voor techniek, tactiek, fysieke en mentale uitdagingen. De mentale component in topsport is enorm belangrijk. Ik denk dat we onze tijd daarin vooruit waren. Wil je presteren met elkaar, dan moet je als leider op zoek naar die verschillen en je instructie aanpassen.”

In je lezingen noem je dat ‘de kracht van de ander benutten’. Wat is nog meer in het belang van teambuilding?

“Iedere teamleider moet de vraag stellen: hoe komen we tot synergie? Tijdens een groepsoefening aan de hand van het woord respect, kwamen we met het

‘Onderzoek wat je wel kunt, in plaats van te klagen over wat er niet is’

team tot de slogan: ‘Accepteer elkaars verschillen, bewonder elkaars talenten, op weg naar ons gezamenlijk doel’. Dat gaf input voor vervolgvragen: Wat zijn ieders verschillen en talenten? Wat zie je bij jezelf en anderen? Die reflectie bood inzicht en het leidde tot meer synergie, tot effectievere samenwerking kortom.”

Maatwerk voor medewerkers dus. Best een klus als je veel personeel onder je hebt.

“Als coach is het gemakkelijk om te zeuren als iemand een fout maakt. Interessanter en effectiever is focussen op wat goed gaat en op de kwaliteiten die er zijn. Als ik iemand op zijn kwaliteiten aanspreek, wordt diegene blij, krijgt energie en diens zelfvertrouwen groeit. Daardoor functioneer je beter als individu en worden de groepsresultaten dus ook beter.”

Wat is nog meer belangrijk om tot een gezamenlijk succes te komen?

“Van onze mental coach leerde ik visualiseren. Ik probeerde me voor te stellen hoe het dagprogramma op de Olympische Spelen eruit zag, de zwembaden, hoe de andere teams zouden zijn. Hierdoor had ik in Beijing het gevoel dat niet alles nieuw was. Als je weet waar je naartoe wilt, als je de weg of situatie van tevoren goed inbeeldt, lukt het beter je doelen te bereiken. Dat kan ik elke leider of bestuurder aanraden. Elke medewerker of elk teamlid ook, trouwens.”

Zelfs al versterk je de kwaliteiten van medewerkers, dan zijn er nog steeds externe factoren die maximaal presteren bemoeilijken. Zo kent de jeugdsector personeelstekorten en -wisselingen, bezuinigingen, verschillende financieringsstromen... Hoe maken we de jeugdzorg desondanks olympisch kampioen?

“Onderzoek wat je wel kunt doen, in plaats van te klagen over wat er niet is. Waar liggen onze kwaliteiten en hoe zetten we die zo goed mogelijk in? Of je nu in het bedrijfsleven, het onderwijs of de zorg werkt, overal zijn uitdagingen. Accepteer dat die er altijd blijven en focus op wat je wél kunt laten lukken. Dat geeft minder stress en meer voldoening.”

Heb je advies voor het omgaan met teleurstellingen?

“In de topsport moet je accepteren dat verliezen erbij hoort. Een goede verliezer wordt een betere sporter als hij niet in de teleurstelling blijft hangen en zo meer tijd neemt om te focussen op de volgende wedstrijd.

‘Kwetsbaarheid en twijfel hoort bij leiderschap’

Leer van kritiek, maar blijf niet steken in negativisme. Gebruik de sportmetafoor die iedere organisatie helpt vooruitkijken: Nieuwe ronde, nieuwe kansen. Als je positief bent, krijg je dat terug van mensen. Niet voor niets hangt er een tegeltje in mijn werkkamer met de tekst: ‘Je krijgt wat je geeft.’”

Je schrijft boeken en spreekt over leiderschap en teams versterken, zoals tijdens het congres van Jeugdzorg Nederland op 3 oktober jl. Wat hoop je dat mensen uit jouw verhaal en ervaringen meenemen?

“Dat ik vertel over mijn ervaringen als coach is niet om mezelf op de borst te kloppen. Het is een verhaal over kwetsbaarheid en twijfel, want dat hoort bij leiderschap. Als je durft te blijven zoeken naar de juiste mix van mensen en de meest passende aansturing, krijg je als leider mensen in beweging. Ik hoop dat ik mensen inspireer om te blijven zoeken naar de juiste formule.” ○

Robin van Galen coachte de Nederlandse waterpolovrouwen in 2008 naar olympisch goud. Hij werkt drie dagen in de week als docent Economie en Marketing aan de Hogeschool in Rotterdam, coacht leidinggevenden in het bedrijfsleven via Dutch Leaders en schreef diverse boeken, waaronder *Dilemma's van een topcoach*. Verder geeft hij presentaties, lezingen en workshops in binnen- en buitenland. Van Galen is getrouwd en heeft twee zonen. Hij gaf een lezing op het jaarcongres Beter Samen van Jeugdzorg Nederland op 3 oktober jl. (zie pag. 14)

Zonder poespas personeel uitwisselen

In tijden van personeelstekorten juist je werknemers 'uitlenen' aan een buurorganisatie. Klinkt tegenstrijdig, maar het biedt juist kansen, zien vijf aanbieders van zorg en welzijn in Gelderland. In een proeftuin van 'De Werkgeverij' en vakbond CNV wisselen werknemers van organisatie met behoud van contract en salaris.

Tekst: Merel van Dorp

Beeld: De Werkgeverij

Het klinkt zo vanzelfsprekend: mensen met talenten en competenties daar inzetten waar ze nodig zijn en tot hun recht komen. Toch hebben twee mensen afgelopen jaren behoorlijk wat gesprekken moeten voeren om dat op een net wat minder conventionele manier te bekijken. Oscar Overbeek als bestuurder Relatie en Advies van vakbond CNV en Nicolette Horn als programmamanager van 'De Werkgeverij' (waarover dadelijk meer). Overbeek: "Managers en leidinggevenden denken vaak in volledige vacatures: Ik heb iemand nodig voor 28 uur, er solliciteert een kundige kandidaat die maar 16 uur kan komen, dus daar heb ik niks aan. Je moet anders durven kijken om mensen deels of anders in te zetten." Horn: "Het kost tijd om dat gedachtengoed te laten doorsijpelen in organisaties. Wat ik snap, want je gaat er bijvoorbeeld vanuit dat je zo min mogelijk personeelsswisselingen wilt ten behoeve van de cliënt. En je hebt te maken met opleidingseisen vanuit gemeenten of zorgverzekeraars. Plus: het rooster van morgen moet ook gewoon zijn gevuld." Dus is vorig jaar januari een proeftuin gestart, waar Horn en Overbeek al een aantal jaren nauw bij zijn

betrokken. Aan de proeftuin om te experimenteren met flexibele inzet van personeel en waarbij talent en inkomenszekerheid centraal staan, doen vijf aanbieders met standplaats Gelderland mee: IrisZorg (verslavingszorg en maatschappelijke opvang), jeugdzorgorganisatie entrea lindenhout, Moviera (huiselijk geweld en kindermishandeling), ggz-instelling Pro Persona en RIBW Nijmegen & Rivierenland (beschermd wonen). Zij maken deel uit van samenwerkingsverband De Werkgeverij van in totaal elf organisaties in de regio die samenwerken rond werkgeverschap, zoals ook Pluryn en Jeugdbescherming Gelderland. De proeftuin is een verdergaande versie daarvan.

De firma 'Niks'

Het uitgangspunt van de proeftuin is vrij simpel: medewerkers kunnen met behoud van contract en salaris gaan werken bij een van de andere deelnemende aanbieders. Het uitgangspunt vormt een duurzame arbeidsrelatie, zodat er voldoende tijd is om iemand in te werken en om echt wat aan elkaar te hebben. Daarna kunnen werknemers terug naar de 'oude' werkgever of ze stappen over naar de nieuwe werkgever. Of de

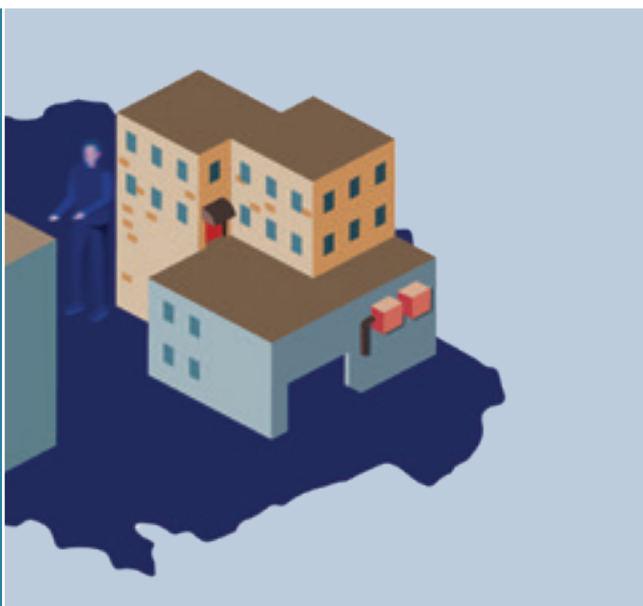
‘Werknemers willen flexibiliteit en tegelijk inkomenszekerheid’

werknemer kan bij beide werkgevers tegelijk een dienstverband aangaan. Het uitgangspunt is dus niet, zoals bij een detacheringsbureau, dat er mankracht nodig is en lege plekken zo snel mogelijk moeten worden opgevuld. Het idee gaat uit van duurzame inzet van personeel, op plekken waar medewerkers nodig zijn en met de talenten en competenties die passen bij de arbeidsplek en de werknemer. “De Werkgeverij zelf is de firma Niks”, zegt Horn gekscherend. “We zijn geen entiteit. De intentie is dat we regionaal werkzekerheid willen bieden en we

hebben op verschillende niveaus overleg om dat voor elkaar te krijgen. Het is aan de werkgevers zelf hoe ze met elkaar samenwerken en welke afspraken ze maken. Als projectleiders helpen wij ze vooral met nadenken over dat het anders kan en hoe dat zou kunnen.”

Persoonlijke ontwikkeling

Voor de huidige kijk op arbeid biedt de regionale collectieve samenwerking een oplossing. Overbeek: “Mensen willen minder lang vast op een arbeidsplek blijven, maar willen liefst wel inkomenszekerheid. Verder zien we vaak dat jonge medewerkers na hun opleiding in de eerste twee jaar van hun arbeidzame leven uitvallen. Deze manier van werken zou een oplossing kunnen zijn om ze als sector niet gelijk kwijt te raken.” Dat de collectieve samenwerking in de regio plaatsvindt, is geen toeval. Overbeek: “Mensen zoeken meestal een (nieuwe) baan in hun omgeving, vanwege de reistijd en nu soms ook vanwege klimaatbewustwording.”

Werknemers van de vijf deelnemende aanbieders binnen de kleinschalige proeftuin zijn enthousiast. “Het grappige is dat ze niet per se meedoen omdat hun arbeidsvoorwaarden en salaris gelijk blijven”, ziet Overbeek. “Het spreekt aan dat zij kunnen ontdekken of misschien werken met een andere doelgroep interessant is. Hun persoonlijke ontwikkeling staat op de voorgrond.”

‘De kennis die de werknemer mee terugneemt, is meer dan bijvangst’

“Als werkgever moet je overigens wel een beetje kunnen loslaten. De bedoeling blijft dat iemand zijn kwaliteiten op de juiste plek kan inzetten”, waarschuwt Overbeek. Want stel dat de werknemer inderdaad liever bij de andere werkgever in dienst wil? “Dan gaat die werkgever een nieuw contract aan met de betreffende persoon. Het liefst zouden we er naartoe

willen dat je een collectieve overeenkomst zou hebben die voor iedereen opgaat, maar dat is nog toekomstmuziek.”

Of de oorspronkelijke werkgever dan moet balen, is de vraag, vinden Overbeek en Horn. “Misschien was de werknemer anders sowieso weggegaan”, stelt Horn. “Nu is er altijd nog een lijntje met die werknemer – teamleden bellen wat gemakkelijker op naar diegene als ze willen samenwerken ten behoeve van een cliënt, en wat we zelfs zien is dat werknemers op langere termijn soms toch weer terugkeren naar de werkgever.”

Andersom kan natuurlijk ook: dat een werknemer na een periode toch liever bij de eigen werkgever blijft. “De tijd die de andere organisatie heeft gestoken in het inwerken van zo iemand, hoef je niet als verloren te beschouwen”, stelt Overbeek. “De werknemer heeft kennis en kunde jouw organisatie binnengebracht en neemt andersom weer ervaringen mee van de ene werkplek naar de andere. Lang hebben we dat bijvangst genoemd. Maar die opbrengst is niet in cijfers uit te drukken.” Bovendien is uitwisselen van kennis en ervaring het begin van ketenzorg. “Als mensen elkaar kennen, weten ze elkaar sneller te vinden”, weet Overbeek.

Alternatief

Dat het voor werkgevers nog behoorlijk ‘omdenken’ is, begrijpt programmamanager Horn wel. “Voor je het weet, denk je in termen van concurrentie. Dat is heel begrijpelijk.” Voorlopig is het dus nog nodig dat de twee hun tong blauw kletsen om werkgevers en werknemers uit te leggen welke voordelen deze visie heeft.

Horn hoopt dat deze manier van flexibele personeelsinzet zich de komende jaren uitbreidt. “Mijn ideaal is de ondernemende werknemer die hiermee vanuit de wens zich persoonlijk te ontwikkelen, een alternatief ziet voordat hij elders solliciteert, de sector verlaat of als zzp’er aan de slag gaat. Zonder ingewikkelde constructies en met behoud van een vaste arbeidsovereenkomst.” Overbeek sluit zich daarbij aan: “Dat verhoogt het werkplezier, vermindert uitval en uitstroom van goed personeel. En het levert ook nog een oplossing op voor de krappe arbeidsmarkt.” ●

Compensatie loonkostenstijging noodzakelijk

Jeugdzorg Nederland vreest het faillissement van een groot aantal jeugdzorgorganisaties. Dat gebeurt als de stijgende loonkosten onvoldoende gecompenseerd worden door gemeenten.

Op korte termijn krijgen drie organisaties het lastig; tegen 2026 neemt het aantal organisaties dat in de financiële problemen komt toe. Zelfs zonder loonstijging dreigen elf van de 68 onderzochte instellingen om te vallen. Dat blijkt uit de doorrekening van een aantal toekomst-scenario's door adviesbureau EY Montequieu, in opdracht van de branchevereniging. Ronnie van Diemen, voorzitter van Jeugdzorg Nederland: "We zitten in een ingewikkelde spagaat. We zien de salarissen in de cao's van andere zorgbranches fors stijgen, met loonstijgingen van

10 tot 15 procent. In onze nieuwe cao zullen we een vergelijkbare loongroei moeten opnemen om jeugdzorgpersoneel te behouden, aantrekkelijk te blijven voor nieuwe medewerkers én natuurlijk omdat onze medewerkers het verdienen. Het merendeel van de jeugdzorgorganisaties kan die loonstijging echter niet betalen."

Veel jeugdzorgorganisaties stonden er al financieel slecht voor. De sector trekt al jaren aan de bel over te lage tarieven, hoge administratieve lasten en achterblijvende compensatie voor kosten-

stijgingen. Jeugdzorg Nederland heeft een brief gestuurd aan de VNG (Vereniging Nederlandse Gemeenten) waarin wordt gevraagd om compensatie.

Download het rapport Impact (nieuwe) cao voor financiële situatie jeugdzorgaanbieders (2023) op <https://tinyurl.com/loonstijging>

Verkiezingspamflet jeugdzorg

Op Prinsjesdag verschenen de rijksbegrotingen voor 2023. Jeugdzorg kwam niet

voor in de Troonrede en nauwelijks in de Miljoenennota. Ook op de eerste dag van de Algemene Politieke Beschouwingen werd jeugdzorg slechts in een enkele bijzin genoemd. Tot teleurstelling van Jeugdzorg Nederland hakt het kabinet wederom geen knoop door over het structurele budget voor jeugdzorg. Er is alleen incidenteel voor 2023 extra geld voor gemeenten uitgetrokken. Dat wil echter niet zeggen dat het ook bij de jeugdzorg terechtkomt. De volledige reactie van Jeugdzorg Nederland op de Prinsjesdag-stukken staat op onze website, net als een QuickScan van de belangrijkste jeugdzorgpassages uit de begrotingen van VWS en J&V. Op maandag 21 november debatteert de Tweede Kamer de hele dag over de jeugdzorgdelen uit deze begrotingen. Lees het pamflet op <https://tinyurl.com/pamfletjeugdzorg>.

Pleegzorgcampagne 2023

Een nieuwe pleegzorgcampagne start op 1 november, met de slogan 'Jouw huis een

ze thuis'. Jeugdzorg Nederland lanceert deze namens alle aangesloten pleegzorgorganisaties.

De campagne wil mensen inspireren om hun huis en hart open te stellen voor kinderen die een tweede thuis nodig hebben. Het idee erachter is dat kinderen zich welkom kunnen voelen en kind aan huis kunnen zijn. De insteek van de campagne zegt daarmee ook iets over de positie van pleegouders ten opzichte van ouders. Een pleeggezin is bij voorkeur aanvullend of tijdelijk.

De campagnematerialen laten de diversiteit van pleegzorg zien en kunnen worden aangepast aan wat regionaal aanspreekt of nodig is. Denk aan bijvoorbeeld kindgerichte werving of juist een boodschap in dialect.

Zie www.pleegzorg.nl.

Dagvoorzitters
Sara Langeveld en Benito Walker

Beter Samen: verenigd naar een betere toekomst

Uitdagingen in de jeugdzorg kunnen we beter aan als we ze in onderlinge verbinding en gezamenlijkheid het hoofd bieden. Beter Samen was daarom de rode draad van het jaarcongres: van de sprekers en de tien deelsessies tot en met de dagvoorzitters en natuurlijk de ruim 200 deelnemers. Een verslag van de dag.

Tekst: Merel van Dorp

Beeld: Barbara Vreekamp

“Beter dat ik ‘m zelf vasthoud”, zegt dagvoorzitter Sara Langeveld als Jeugdzorg Nederland-voorzitter Ronnie van Diemen naar de microfoon reikt. “Vanwege de lengte van

antwoorden bij bestuurders...”. De zaal lacht.

En dat gebeurt vaker door de spontane opmerkingen van de twee jonge dagvoorzitters op het Congres Beter Samen van 3 oktober jl. Zij en Benito Walker, beiden

21 jaar, met een verleden in de jeugdzorg en betrokken bij de Nationale Jeugdraad, laten Van Diemen en scheidend directeur Olaf Prinsen kort aan het woord. Over het doel van de dag: hoe de sector verder komt als ze zich verenigt en dat verbetering mogelijk is wanneer de leden ontwikkelingen als collectief aangaan.

Vervolgens vertelt de eerste spreker, voormalig waterpolocoach Robin van Galen hoe je met elkaar topprestaties neerzet (zie ook pag. 6). Terwijl de olympische medaille de zaal rondgaat (gelieve er niet in te bijten), onthult hij de sleutels naar succes van winnende teams in de sport.

Drie pijlers zijn van belang volgens Van Galen: Plan, People en Passie. Anders gezegd, mensen kunnen met elkaar een topniveau bereiken als er een gedegen korte- en langetermijnstrategie ligt, als ze hun talenten met elkaar inzetten en wanneer ze diep van binnen voelen dat ze dit samen willen – met de hoogte van hun salaris heeft dat niets te maken. En het is aan de coach – of bestuurder, teamleider, directeur – om ze daarheen te leiden.

Co-creatie

Na deze inblik in de sportwereld is het tijd voor een van de tien deelsessies. Noord-Holland vertelt over hun regionale samenwerking tussen gemeenten, onderwijs en jeugdhulp, genaamd Thuis voor Noordje. Waarbij een gezamenlijke visie helpt om telkens, ook als er weer sprake is van aanbestedingen of nieuw aangetreden politici, de kern vast te houden: Thuis in de omgeving van een kind wordt het 't beste geholpen.

Dat werpt zijn vruchten af, want er zijn minder JeugdzorgPlusaanmeldingen en minder uithuisplaatsingen.

Een andere sessie laat zien hoe co-creatie tot een bijzondere publiekscampagne leidde (zie ook pag. 30), de volgende benadrukt het belang van sport en bewegen en een ander deelt trots hoe de Jouw Ingebrachte Mentor (JIM) uitgroeide tot de brede samenwerking JIMpact.

Dan is er nog de sessie waarin een van de proeftuinen, regio Hart van Brabant, vertelt over de ervaringen met Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. En in de treinwagon van Beter samen SEJN (Samenwerkingsverband Effectieve Jeugdhulp Nederland) staat centraal hoe je organisatie-overstijgend kijkt naar de maatschappelijke impact van jeugdhulp. Wat meet je dan en hoe?

Sigaren roken

Evaringsdeskundige jongeren en medewerkers van Jeugdbescherming west en Jeugdbescherming Rotterdam-Rijnmond laten zien wat het nut is van structureel ervaringsdeskundigheid inzetten (en hoe je voorkomt dat je ervaringsdeskundigen overvraagt). Wie zich zorgen maakt over de op handen zijnde Europese wetgeving voor het beveiligen van netwerken en informatiesystemen kan zijn hart ophalen in de sessie Beter samen beveiligd.

Denk even aan sigaren rokende mannen in driedelig pak die zo eind 1800 lobbyen voor hun eigen belangen. Hoe anders ziet een vereniging er anno 2023 uit! En hoe zou een vereniging als die van de leden van Jeugdzorg

Robin van Galen

Ivan Pouwels - Beter samen verenigen

Patrick van Veen

Nederland er uit (moeten) komen te zien? Tijdens de sessie Beter samen verenigen klinkt de oproep kennis en data met elkaar te delen, om zo in te kunnen spelen op toekomstige ontwikkelingen. Bij de tiende sessie leren deelnemers meer over werkgeluk voor professionals en aantrekkelijke organisaties.

Samenwerkende dieren

De lunch blijkt tot ontmoetingen met nieuwe mensen te hebben geleid – op de vraag van de dagvoorzitters wie kennis heeft gemaakt met een nog onbekend persoon, staat het merendeel van de zaal op. De volgende spreker, gedragsbioloog Patrick van Veen, is positief verrast: mensen en apen zoeken in een nieuwe situatie namelijk het liefst ‘veilige’ bekenden op. Uit zijn betoog over co-existentie en coöperatie blijkt dat het dikwijls lijkt of mensen en dieren samenwerken, maar dat het meestal blijft bij ‘we zoeken elkaar op en daarbij doet ieder nog steeds zijn eigen taak’. Dat kan voordelen voor beide partijen opleveren (denk aan de vogel die het ongedierte wegpikt tussen de huidvrouwen van het nijlpaard), maar het leidt niet tot onderzoek naar hoe je samen meer of iets innovatiefs bereikt.

Met daarbij de kanttekening dat één plus één níet drie is. “Dat is totale onzin. Het is namelijk ongeveer 1,8”,

stelt Van Veen. “Als ik vijftig kilo kan tillen en een ander ook, dan kunnen wij desondanks samen geen honderd kilo optillen, maar maximaal tachtig kilo. Bij samenwerken lever je iets van je individuele kracht in, maar je kunt wel meer bereiken dan in je eentje.”

Om daartoe te komen is vertrouwen in elkaar nodig én een relatie hebben met elkaar. Laat daartoe je vooroordelen los en gun de ander voordelen, is samengevat wat Van Veen adviseert middels sprekende filmpjes over samenwerking tussen chimpansees. “En wat kunnen de Jeugdzorg Nederlandleden in de zaal morgen anders doen?” vragen dagvoorzitters Langeveld en Walker. “Stop je concurrent – de mobiele telefoon – weg en investeer tijd in je collega”, antwoordt de gedragsbioloog direct.

Afscheid

Dan volgen de deelnemers opnieuw een van de tien sessies. Een uur later komt het officiële congres plenair ten einde. Nog even wordt de Praktijkbundel *Goed werk in de jeugdzorg. Hoe maak je als jeugdprofessional het verschil* uitgereikt en vervolgens is het tijd voor het afscheid van Olaf Prinsen. Hij stopt na drieënhalf jaar als directeur van de branchevereniging en start als burgemeester van Heerde (zie pag. 6). Na de borrel en het diner wandelen de laatste leden naar hun auto, fiets of het station en doven de lichten achter de honderd jaar oude gietijzeren ramen van de Rijtuigenloods. Morgen geen dag waarin mensen samenwerken aan kleine treinreparaties, zoals vroeger op deze plek. Maar vast weer een bijeenkomst van mensen die ook met elkaar aan een positieve toekomst bouwen. ●

Olaf Prinsen

Bestaanszekerheid is een thema voor de jeugdzorg

Je kan geen krant openslaan, nieuwsapp aanklikken of column lezen en het gaat over bestaanszekerheid. De komende Kamerverkiezingen zal deze term dan ook een centrale rol spelen. Een hoopvolle ontwikkeling. Want bestaanszekerheid is bij uitstek een jeugdzorgthema.

Een vijfde van de gezinnen in Nederland verkeert in bestaansonzekerheid. De bijkomende structurele stress heeft effect op ouders en op het welzijn van kinderen. Dat stelt ook armoede-econoom Anna Custers: "Kinderen in armoede kennen niet de zekerheid van genoeg eten, gezond eten en een warm en veilig thuis. Sommige kinderen presteren daardoor slechter op school. Ook kunnen zij angstiger, depressiever en eenzamer worden." We weten dat de fysieke en sociale context slechts zeventig procent van de kwaliteit van leven bepaalt. Hulp en gezondheidszorg heeft een beperkte meerwaarde als we daar geen aandacht voor hebben.

De impact van bestaansonzekerheid laat ook het failliet van de focus op het individu in de zorg zien. Die focus leidt ertoe dat we ook in de jeugdzorg nog te vaak aan symptoombestrijding doen: we kijken naar de gedragsproblemen die kinderen vertonen. Het resultaat: diagnoses en medicalisering.

Zo sprak ik laatst een jongen die op een open groep woont en bijna achttien wordt. Waar hij straks zou gaan wonen? "Dat hangt af van mijn indicatie, mevrouw."

We reduceren kinderen daarmee tot hun diagnose. En gaan vervolgens dáár op zoek naar een oplossing. Maar help je een achtjarig jongetje met hevig ruziënde ouders door hem te behandelen voor zijn drukke gedrag? Of door zijn ouders te ondersteunen?

Laten we in de jeugdzorg afstappen van een te individueel mensbeeld. We willen én kunnen het kind in zijn leefomgeving zien. In de eerste plaats in de context van het gezin, maar ook in relatie tot de sociale omgeving. De goede voorbeelden zijn er al. Zo zag ik bij KOOS in Utrecht dat de samenwerking met scholen en wijkteams ervoor zorgt dat de leefomgeving van kinderen veel meer op de voorgrond staat bij het verlenen van jeugdhulp.

Focus op het kind in zijn leefomgeving krijgt vaste grond onder de voeten als we het thema bestaanszekerheid na de verkiezingen gezamenlijk oppakken. Want sterke gezinnen en sociale netwerken zijn de basis voor een gezond opvoedklimaat.

Dat betekent niet dat alle problemen de wereld uit zijn. Problemen zijn complex en onze samenleving is niet perfect maakbaar. Kiezen voor bestaanszekerheid laat wél zien wat voor samenleving wij willen zijn. En kiezen voor bestaanszekerheid zorgt ervoor dat we verder kunnen werken aan positieve gezondheid voor alle kinderen.

Ronnie van Diemen

Voorzitter Jeugdzorg Nederland o

Benieuwd naar ons volledige aanbod en **meer informatie** over onze trainingen?

Jeugdprofessionals Nederland is gespecialiseerd opleider, bemiddelaar én EVC-aanbieder voor de Jeugdzorg.

Met onze bevoegde docenten verzorgen wij trainingen en opleidingen voor iedereen die werkt met kinderen en jeugdigen. Wij verzorgen Incompany trainingen op maat waarbij we het programma afstemmen op jullie specifieke situatie.

Waarom kiezen voor de **scholing** van Jeugdprofessionals Nederland?

- Breed aanbod van trainingen gericht op jeugdzorg.
- Onze docenten zijn geselecteerde specialisten en werkzaam binnen de jeugdzorg.
- Scholing op maat, afgestemd op de specifieke vraagstukken binnen jullie organisatie.
- Alle scholing is geaccrediteerd bij het SKJ of bij NVO.
- Begeleide intervisie- en supervisietrajecten.
- Ondersteuning bij de inrichting van scholingsprogramma waarmee tegemoet wordt gekomen aan de verplichtingen voor herregistratie.

Het jaarcongres werd mede mogelijk gemaakt door:

Grip op jeugdhulp met een samenwerkingsverband

Steeds meer jeugdhulpaanbieders stappen in een regionaal samenwerkingsverband. Dat past bij de visie van hulp zo integraal en dichtbij mogelijk, vinden bestuurders Nicolien van den Berg van De Rading en Bas Timman van Jeugdformaat. Maar hoe werk je goed samen als je ook nog moet bezuinigen?

Tekst: Edward Doelman

Beeld: Shutterstock

De kogel is door de kerk in de gemeente Den Haag: met ingang van 2024 ziet RndomJou het levenslicht. Een nieuwe entiteit, waarin Jeugdformaat (specialistische jeugd- en opvoedhulp) optrekt samen met Middin (voor mensen met een beperking), Youz (specialistische zorg) en Xtra (voor welzijn, begeleiding naar werk, hulp en zorg voor jong en oud). Daarnaast zijn er nog zeven strategische partners verbonden aan het nieuwe regionale samenwerkingsverband. Het collectief heeft gezamenlijk de jeugdzorg in de helft van de stad gegund gekregen. Het andere consortium (Kracht) dat meedong in de gemeentelijke aanbesteding, gaat de andere helft van de stad bedienen. Volgens de gemeente Den Haag wordt op deze manier de 'doorontwikkeling van de jeugd- en gezinshulp' in gang gezet. Bestuurder Bas Timman van Jeugdformaat: "De gemeente wil graag meer grip krijgen op jeugd- en gezinshulp, want na de decentralisatie in 2015 raakte het aanbod enorm versnipperd. Alleen al in de gemeente

Den Haag waren meer dan 150 aanbieders actief. Het is begrijpelijk dat de gemeente aanbieders selecteert en ze vraagt om samen te werken.”

“Bovendien past regionaal samenwerken bij de huidige visie op jeugdhulp,” stelt de bestuurder van De Rading Jeugd- en Opvoedhulp Nicolien van den Berg. “In de Hervormingsagenda Jeugd wordt ingezet op hulp zo dichtbij en zo integraal mogelijk.” Timman: “Wij zagen het partnerschap in de gemeente Den Haag daarom inhoudelijk als een kans om de jeugdzorg daadwerkelijk beter vorm te geven.” Van den Berg vult aan: “Met een bredere blik op onderliggende oorzaken van gezinsproblemen én een verbeterde multidisciplinaire samenwerking zoals met lokale wijkteams, kunnen we snellere en betere hulpverlening op touw zetten.”

Motieven

De Rading trekt in meerdere regio's in de provincie Utrecht al op met andere aanbieders. Eén van die regionale samenwerkingsverbanden is KOOS, een netwerkorganisatie voor aanvullende specialistische jeugdhulp in het westen van de stad Utrecht. In Amersfoort wordt met ingang van 1 januari 2024 MetMaya opgericht, ook een regionaal samenwerkingsverband waar De Rading deel van uitmaakt. “Voor gemeenten telt naast het inhoudelijke verhaal ook het organisatorische aspect”, legt Van den Berg

uit. ‘Door de aanbieders samen te laten werken in een nieuwe organisatie, hebben ze straks maar één of enkele partners waar ze zaken mee hoeven te doen. De lijntjes worden korter. Voor gemeenten dus zeer aantrekkelijk.’

De bestuurders kunnen zich vinden in de inhoudelijke motieven van gemeenten. Tegelijkertijd zien ze dat politieke – lees: financiële – motieven ook een rol spelen. Timman: “Door samenwerkingsverbanden te stimuleren, probeert de gemeente meer financiële grip op het sociaal domein te krijgen. Zeker nadat ze te maken kregen met gestegen kosten voor de specialistische jeugdhulp.” Van den Berg: “Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de jeugdhulp en willen ook de problemen oplossen. Maar zij en de aanbieders moeten het vanaf 2026 structureel met veel minder geld doen. De aanbieders mogen daarvoor samen, ook met gemeenten, oplossingen proberen te vinden.” Timman: “Bezuinigen en een samenwerking opstarten, is een giftige cocktail. Je zag het ook tijdens de decentralisatie. De jeugdsector werd gevraagd te transformeren en tegelijk ging het budget omlaag. Daardoor kwamen we als aanbieders in een concurrentiepositie terecht en was iedereen bezig met overleven in plaats van met transformeren. De huidige aanbestedingen bevorderen opnieuw de concurrentie tussen organisaties.”

De door de gemeente gevraagde samenwerkingen zetten de aanbieders ook in praktische zin onder druk, geven Van den Berg en Timman aan. Er zitten namelijk nogal wat haken en ogen aan een regionaal samenwerkingsverband. "Wij stappen in met vier partners en werken samen met zeven kleine, strategische partners in een nieuwe organisatie. De jeugdhulp is voor acht jaar aan onze samenwerking vergund en moet vanaf 1 januari 2024 in de lucht zijn. Organisatorisch bijna niet te doen", zegt Timman, die wijst op de verschillende registratiesystemen waarmee de aanbieders nu nog werken. "Straks moet dat één uniforme werkwijze zijn."

Race

"Of neem de verschillende cao's waar je mee te maken hebt. Een pleegzorgmedewerker heeft een andere cao dan een woonbegeleider van jongeren met een licht verstandelijke beperking. Maar we zijn straks wel één entiteit: hoe moet je daarmee omgaan?" Een antwoord vinden op dit soort organisatorische vraagstukken wordt een race tegen de klok, stelt hij vast. "Een half jaar is veel te krap om het organisatorisch goed van de grond te krijgen."

Van den Berg wijst op een ander cruciaal aspect. "Als bestuurders zijn we verantwoordelijk voor de continuïteit van zorg, maar als nieuw samenwerkingsverband krijgen we te maken met bezuinigingen. Dus moeten we met de samenwerkende aanbieders om de tafel om de beschikbare pot geld te verdelen. Terwijl iedereen weet: jeugdzorgorganisaties hebben financieel al weinig vet op de botten. Geen van de aanbieders kan onder de kostprijs gaan werken, terwijl de opdracht

wel is: bezuinigen. Zoiets schuurt binnen een nieuw opgestarte samenwerking. Zelfs al gaan we uit van goed partnerschap en dienen we elkaars belangen."

Nieuwe stijl

Met samenwerkingsverband KOOS in Utrecht heeft De Rading positieve ervaringen. Van den Berg: "KOOS pakt het echt anders aan. Ze sluiten aan bij het netwerkdenken, doen dat vanuit gezamenlijk opdrachtnemerschap met gemeenten en zoeken verbinding met partners in de zorg." Dat is een nieuwe stijl van werken, vindt ze. "Bij De Rading krijgen we een specialistische vraag binnen en gaan daarmee aan de slag. KOOS werkt nauw samen met wijkteams en vliegt (onze) specialistische hulp in. Zo'n wijkteam heeft ook zicht op andere vragen in de context van een gezin. Dus weten ze precies waar de problemen liggen en waar hulp nodig is voor de omgeving van het kind." Of het werken vanuit samenwerkingsverbanden daadwerkelijk betere jeugdhulp oplevert, is nog onduidelijk. Van den Berg: "Een van de redenen om regionaal hulp te organiseren, is het zorgbudget beheersen en inzetten op normaliseren en demedicaliseren. Maatschappelijke vraagstukken die echt niet zomaar zijn opgelost. Ik hoop dat we via deze weg in elk geval een paar stappen verder komen."

"De verantwoordelijkheid die we voor kwetsbare gezinnen hebben, dragen we in elk geval collectief. Die gemeenschappelijke, integrale en lokaal gerichte gedachte juich ik toe", stelt Timman. "In de toekomst hoop ik dat we met de samenwerkingsverbanden vertrouwde partners kunnen zijn voor burgers en gemeenten." ●

Sandra Beuving en Mirjam van den Nieuwenhuijzen

Calimero of kolos: welke organisatie is beter af?

De een is bestuurder van de grote jeugdzorgorganisatie Pluryn; de ander van een kleine aanbieder met een specifiek aanbod. Is Pluryn-bestuurder Mirjam van den Nieuwenhuijzen beter af dan haar collega-bestuurder Sandra Beuving van Vigere, dat voorziet in pleeg- en gezinshuiszorg? Met elkaar verkennen zij verschillen en overeenkomsten.

Tekst: Edward Doelman

Beeld: Barbara Vreekamp

Beuving: "Soms denk ik: Waren we maar wat groter. Als kleine organisatie hebben we zoveel last van tijdrovende zaken rond aanbestedingen en administratie. Als grotere organisatie heb je daar net wat meer menskracht voor. Het is best een vraagstuk om alles geregeld te krijgen.

Van den Nieuwenhuijzen: "Troost je: van dat admini-

stratieve gedoe hebben wij net zoveel last. We bedienen 42 jeugdzorgregio's en zorgen voor cliënten in de Wet langdurige zorg (Wlz). De verdeling wat omzet betreft is ongeveer fifty-fifty, maar voor de administratieve en financiële ondersteuning hebben we maar liefst 44 mensen op de Jeugdwet zitten en slechts vier op de Wlz.

Beuving: "Overigens vond ik het indertijd als bestuurder van het grote Kentalis lastiger om voeling te houden met alles wat er gebeurt. Dat is nu gemakkelijker, ook omdat ik met de meeste collega's in hetzelfde kantoor zit. Ik weet wat iedereen aan het doen is."

Van den Nieuwenhuijzen: "Ik herken het, dat je als bestuurder van een grote organisatie verder afstaat van de werkvloer. We hebben zestien hoofdlocaties, verspreid over het land. Maar ik praat regelmatig met medewerkers, kinderen en jongeren. Hun verhalen gebruik ik onder andere in gesprekken met externen, zodat ze begrijpen over wie en waarover we praten. En het geeft me informatie over de organisatie. Ik hoor wat er leeft en zie waarvoor we het allemaal doen. Soms komen er praktische regelingen uit voort, die ik meteen kan oppakken."

Beuving: "Hoe hou jij overzicht over al het verschillende aanbod van Pluryn?"

Van den Nieuwenhuijzen: "Met een heel directieteam. Als bestuurder moet je goed kunnen delegeren en op je mensen kunnen vertrouwen. Vooral is het belangrijk om helder te hebben welke lijnen je wilt uitzetten en waar je verschil wil maken, zoals in meer persoonsgerichte zorg organiseren. Is dat zo anders in een kleine organisatie? Dat doe jij toch ook?"

Beuving: "Ons werk is eenvormiger. Onze expertise is pleeg- en gezinshuizenzorg. Dus is onze strategische agenda is betrekkelijk eenvoudig: versterk de gezinshuizen. We kunnen dat goed aan onze jeugdzorgregio's helder maken, dat vind ik prettig als bestuurder."

Van den Nieuwenhuijzen: "Ook wij merken dat gemeenten onze ideeën serieus nemen, de contacten in de regio's zijn goed. Landelijk denken we vooral mee over de strategie om de hulp voor kinderen effectief en betaalbaar te houden. Daar is onze agenda ook helder, want de grootste opgave die we met elkaar hebben is de zorg overeind houden voor de meest kwetsbare kinderen. Neem de afbouw van de JeugdzorgPlus. Helaas wordt daar vanuit Den Haag nog onvoldoende regie op gevoerd. Daarover maak ik me ernstig zorgen. Wij hebben allerlei ideeën over hoe je dat het beste kunt doen. De landelijke overheid zou onze kennis en ervaring meer moeten benutten, want wij werken met deze groep."

'Zorgelijk dat steeds meer jeugdzorgregio's zaken willen doen met één partij'

Beuving: "We worden gelukkig heel serieus genomen als gesprekspartner in onze regio's als het gaat over afbouwen van JeugdzorgPlus. Minder JeugdzorgPlus betekent namelijk meer gezinshuizenzorg en pleegzorg. Dat moeten we wel kunnen dragen als Vigere."

Van den Nieuwenhuijzen: "Onze rollen als strategisch gesprekspartner zijn hierin volgens mij wel gelijk. We willen allebei dat er extra geïnvesteerd wordt in kleinschaliger voorzieningen, in meer gezinshuizen en sterkere pleegzorg. Daarnaast zijn wij landelijk expert op het gebied van hoog-specialistische zorg en zijn we daarover in gesprek met de branches en met VWS."

Beuving: "Merk jij dat meer jeugdzorgregio's zaken willen doen met één partij, die het dan verder met onderaannemers moet regelen? Daarover maak ik me als kleine organisatie met een specifiek aanbod natuurlijk zorgen. Als iedereen een stukje van de financiën voor de overhead en organisatie nodig heeft, blijft er minder geld over voor de rechtstreekse zorg."

Van den Nieuwenhuijzen: "Het zijn een soort gedwongen huwelijken. Ook ben je als hoofdaannemer in feite het administratiekantoor van de gemeente. En is de hoofd- of onderaannemer nu eindverantwoordelijk? Maar ik heb ook een broertje dood aan openhouse-constructies. Ik ken een middelgrote gemeente waar 265 aanbieders op jeugdzorg hadden ingeschreven. Dat moeten we toch niet willen met elkaar. In sommige regio's werken we samen in een consortium. Goed is dat je zo de schotten weghaalt tussen zorg voor verstandelijk gehandicapten, de opvoed- en opgroeihulp en de jeugd-GGZ."

Beuving: "Kun je nog maatwerk leveren als je met zulke consortia werkt?"

Van den Nieuwenhuijzen: “Soms teken ik tien contracten met onderaannemers per dag, allemaal bedoeld om maatwerk te leveren voor kinderen met complexe problemen. Met het verder afbouwen van de JeugdzorgPlus gaan die contracten met kleine partijen alleen nog maar toenemen.”

Beuving: “Al die maatwerkcontracten... Voor een kleine partij is dat niet meer te doen. Vigere heeft heldere aanbestedingscontracten met vijf jeugdhulp-regio's. Maar we vangen ook kinderen op uit andere regio's en moeten daar dan individuele maatwerk-afspraken mee maken.”

Van den Nieuwenhuijzen: “Bij ons zijn al die contracten en verschillende manieren van aanbesteden ook niet meer te doen, hoor. We zitten niet in vijf regio's zoals jullie, maar in 26. Met de overige moeten we ook maatwerkafspraken maken. We zitten in open house-constructies, we zijn hoofdaannemer, onderaannemer en gaan in zee met samenwerkingsverbanden.

Tot begin 2023 werkte jij vier jaar als bestuurder bij Kentalis, dat bijna een monopoliepositie heeft als het gaat om hulp, onderwijs en zorg aan dove- en slechthorende kinderen. Had dat voor- of nadelen?”

Beuving: “We zaten vooral sneller aan tafel bij het ministerie van VWS omdat het over een heel specifieke doelgroep ging. Nu loopt de belangenbehartiging via Jeugdzorg Nederland. Soms lastig, want er speelt zoveel gelijktijdig. Gezinshuiscare is dé schakel tussen de JeugdzorgPlus en pleegzorg. Als je de JeugdzorgPlus verder afbouwt, moet die schakel stevig op orde zijn. Hoe versterken we de gezinshuizen? Hoe bewaken we de kwaliteit? Dat staat nog onvoldoende op de politieke agenda. In regio's waar met open-house-constructies gewerkt wordt, vallen veel gezinshuisouders rechtstreeks onder de jeugdhulpregio's, zonder dat daar een specialistische partij zoals Vigere betrokken is. Ik zeg niet dat het daar per definitie minder goed gaat, maar het is wel ingewikkeld om de kwaliteit te bewaken en belangrijk dat dit met VWS besproken wordt.”

Van den Nieuwenhuijzen: “Het bewaken van de kwaliteit bij gezinshuizen is inderdaad een complexe vraag. Het is niet eenvoudig daar goede manieren voor te vinden. We werken veel met gezinshuisouders die aangesloten zijn bij een franchiseorganisatie, waar met kwaliteitscriteria wordt gewerkt.”

‘Wij blijven verantwoordelijk voor de kwaliteit van onderaannemers’

Beuving: “Ik heb diep respect voor gezinshuisouders. Zij nemen een zware taak op zich en zorgen 24/7 voor kinderen met stevige problematiek. We vragen nogal wat van ze. Bij Vigere werken de gezinshuisouders als onderaannemer. Wij kopen de zorg bij hen in, maar dragen wel de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit. Gelukkig zijn er nu landelijke kwaliteitscriteria rond gezinshuizen. Daarover kunnen we in gesprek. Eigenlijk gaat het niet om de grootte van je organisatie. De vraag is meer hoe je met elkaar in een regio alle zorg kan bieden. Voor een goed aanbod van de juiste ondersteuning van ouders en kinderen hebben

we elkaar nodig en moeten we samen de verantwoordelijkheid dragen. Wat dat betreft kunnen we nog wat leren van het onderwijs. Onderwijsorganisaties zijn sinds de Wet op Passend Onderwijs met elkaar verantwoordelijk voor een regionaal dekkend aanbod. Dat betekent integraler werken, meer samenwerken. Hoe het onderwijs ambulante ondersteuning voor kinderen in de klas organiseert, is daar een voorbeeld van. Binnen het samenwerkingsverband ben je er samen verantwoordelijk voor dat zulke ondersteuning voor alle kinderen beschikbaar is.”

Van den Nieuwenhuijzen: “Daarnaast is landelijke regie nodig om de hoog-specialistische zorg voor jongeren met een zeer intensieve ondersteuningsvraag beschikbaar te houden. Dat is een relatief kleine groep jongeren, waarvoor enige schaalgrootte nodig is. Zoals JeugdzorgPlus, dat kun je niet regionaal organiseren.”

Beuving: “We kunnen als jeugdzorg zelf ook meer doen. Kijk naar de organisatie van Jeugdzorg Nederland, met verschillende platformen voor jeugd-

‘Voor een kleine organisatie zijn maatwerkcontracten niet meer te doen’

en opvoedhulp, jeugdbescherming, jeugdreclassering en pleegzorg. Dat zou ook integraler kunnen. Hoe kijk jij daarnaar?”

Van den Nieuwenhuijzen: “Ik voel gedeelde smart. We lopen aan tegen dezelfde dingen, alleen op een andere schaal. Of je nu groot of klein bent, een aantal structurele weeffouten in het stelsel zorgt ervoor dat het bieden van continuïteit van zorg onder druk staat. Daarom blijft het belangrijk om elkaar te zien en van gedachten te wisselen. Want alleen van luisteren naar elkaar, kan je leren.” •

Mirjam van den Nieuwenhuijzen is...

bestuurder van Pluryn, een grote aanbieder van jeugdzorg en gehandicaptenzorg met een omzet van 415 miljoen euro en ruim zesduizend medewerkers. Jaarlijks ondersteunt Pluryn zo’n zeventienduizend cliënten.

Van den Nieuwenhuijzen werkte eerder als algemeen directeur divisie Zorg bij GGzE en daarvoor bij GGZ Oost-Brabant als transitiedirecteur Kind & Jeugd.

Sandra Beuving is...

sinds 2023 bestuurder van Vigere, een kleine, gespecialiseerde zorgorganisatie voor pleegzorg en gezinshuizorg in West-Brabant. Vigere biedt met vijftig medewerkers en 16 miljoen omzet jaarlijks pleeg- en gezinshuizorg voor zo’n zeshonderd kinderen. Beuving startte met besturen bij een openbare onderwijsgroep in Noordoost-Brabant, voordat ze in 2017 de overstap maakte naar de Koninklijke Kentalis voor doven en slechthorenden.

Van zorgen over de toekomst naar ruimte voor reflectie

Financiële tekorten, contractuele beslommeringen en worstelingen bij de samenwerking met gemeenten. Het Ketenbureau i-Sociaal Domein kan als onafhankelijke partij van hulp zijn als je er als bestuurder niet uit dreigt te komen, ondervond Yorneo-bestuurder Jeroen Regtuijt. 'Ik durf weer na te denken over de toekomst'.

Tekst: Tilly van Uffelen

Beeld: iStock

Er moest dringend iets gebeuren, besepte bestuurder Jeroen Regtuijt van Yorneo begin 2022. Anders zou de Drentse jeugdhulporganisatie in de rode cijfers belanden, met op de langere termijn een financiële crisis tot gevolg. Bovendien zou de continuïteit van jeugdhulp dan in het geding kunnen komen.

Regtuijt: "Yorneo heeft verblijfs- en behandellocaties. Afbouwen van residentiële zorg, zoals we in Nederland willen, vraagt bedrijfsmatig veel. Want het zijn relatief

dure voorzieningen, terwijl de bezetting afneemt. Tel daar de nieuwe cao, inflatie en een hoog ziekteverzuim bij op en je begrijpt onze zorgen."

Maar hoe pak je financiële problemen aan, als je ondertussen de taak hebt om kinderen de juiste hulp en opvang te bieden? "In onze sector zijn we het niet zo gewend om de eigen bedrijfsvoering kritisch onder de loep te nemen", vindt Regtuijt. "Daarom is het fijn als een onafhankelijk iemand meekijkt." Zo kwam hij

uit bij regioadviseur Eveline Kampman van het Ketenbureau i-Sociaal Domein.

De zeven regioadviseurs van het Ketenbureau ondersteunen en adviseren gemeenten en aanbieders. Dan gaat het over bijvoorbeeld inkoop van jeugdzorg, contracten, strategisch partnerschap of het inrichten van een regionaal dekkend zorgaanbod vanuit de Wmo en de Jeugdwet. Kampman geeft sinds 2020 advies aan aanbieders en gemeenten in de provincies Drenthe, Friesland en Groningen.

Worsteling

Als onafhankelijk adviseur begeleidde Kampman gesprekken tussen Yorneo en de contractmanagers van de jeugdhulpregio. Bijna een jaar lang spraken ze met elkaar over de mogelijkheden om de zorg voor kwetsbare kinderen en gezinnen in de regio overeind te houden. En over hoe beide partijen kunnen zorgen dat Yorneo als aanbieder ook in de toekomst jeugdhulp kan blijven bieden.

Regtuit is blij dat Kampman de dialoog op gang hielp. "Ze kreeg de noodzakelijke onderwerpen op tafel, hield het proces in de gaten en zorgde dat we vanuit de inhoud met elkaar in gesprek bleven. Zo ontstond bij de regio meer begrip voor onze worsteling en werd duidelijk dat ze Yorneo zien als een onmisbare en belangrijke partner."

De neutrale blik van de regioadviseur helpt als opdrachtgevers en -nemers met elkaar in gesprek gaan, merkt Kampman op. "Jeugdhulp is een complex product in een complex landschap, dat nog volop moet hervormen. Vijftig jaar geleden boden jeugdhulporganisaties bedden aan en verbleven kinderen langdurig in verblijfsvoorzieningen. Nu gaan we toe naar kortere en kleinschaliger opvang. Dat vraagt om samenwerking en toekomstbestendige afspraken."

Onafhankelijk

"De regioadviseur kan bemiddelen als onafhankelijk procesbegeleider én heeft verstand van de inhoud en wetgeving", legt Kampman uit. "Voor kennis over specifieke onderwerpen kunnen de adviseurs terugvallen op het landelijke Ketenbureau."

Bij Yorneo nodigde Kampman beide partijen uit om open en eerlijk de belemmeringen en vragen op tafel te leggen. "Vervolgens konden we het gemeenschappe-

'Langdurige contracten lijken gunstig, totdat verandering nodig is'

lijke doel bespreken en de weg erheen formuleren."

De moeilijkheid in Drenthe bleek onder meer dat er contracten voor periodes van zes tot acht jaar waren afgesloten. "Dat lijkt gunstig," zegt Kampman, "want het geeft aanbieders duidelijkheid. Maar het maakt tussentijds aanpassen tegelijkertijd moeilijk. Terwijl dat wel nodig bleek vanwege onder meer nieuwe cao-afspraken, stijgende energiekosten en veranderde inzichten over behandelingen."

Samen besloten de partijen om een onderzoek te laten uitvoeren door een externe organisatie om de zorgen van Yorneo objectief te toetsen. Het onderzoek bevestigde dat de zorgen terecht waren. Daarop volgden

Ketenbureau i-Sociaal Domein

Sinds 1 januari 2020 ondersteunt het Ketenbureau i-Sociaal Domein (de i staat voor informatievoorziening) het gehele proces van visie tot en met verantwoording binnen de Jeugdwet en de Wmo. Het Ketenbureau helpt met het verbeteren van het inkoop- en aanbestedingsproces, met contractstandaarden ontwikkelen en invoeren, en ondersteunt gemeenten en aanbieders met het implementeren van wet- en regelgeving.

Het regioteam dat onder het Ketenbureau valt bestaat uit zeven regioadviseurs, een coördinator en een secretaris. Het team werkt tevens voor het landelijke programma OZJ (Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd) van de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) en werkt nauw samen met het Platform Sociaal Domein van de VNG, dat gemeenten en hun partners lokaal, regionaal, bovenregionaal en landelijk ondersteunt. Eveline Kampman is een van de zeven regioadviseurs van het Ketenbureau i-Sociaal Domein.

afspraken over de dienstverlening van Yorneo, biedt de regio nu extra middelen en wordt ingezet op versterking van de bedrijfsvoering, onder andere op het gebied van personeelsbeleid en verantwoording. Ook worden verbeteringen ingevoerd om beter zicht te houden op de kosten van interventies en zorgvormen. “Uiteindelijk willen we naar een andere vorm van financiering”, vervolgt bestuurder Regtuijt. “Niet meer gebaseerd op bezetting per etmaal of plek, maar met een basisfinanciering voor de vaste kosten van panden en personeel, aangevuld met een flexibel deel gebaseerd op aantallen jeugdigen die werkelijk zorg krijgen.”

115

Ondertussen is ook ruimte ontstaan om samen door te denken over andere onderwerpen. Zoals over hoe je beter grip krijgt op het vinden van geschikte plekken voor kinderen en jongeren. Regtuijt: “Verwijzers moeten nu vaak naar tien nummers bellen voordat ze een verblijfplek hebben. Graag zou ik een soort ‘115 – ik overweeg verblijf’ oprichten, zodat je gelijk in kaart hebt of en waar een kind terecht kan.”

“Dan zou bij alle aanmeldingen ook standaard een verklarende analyse worden opgesteld, zodat de gunstige en ongunstige factoren die spelen bij het kind of in het gezin direct in beeld zijn. Zo kan de regio beter monitoren wat er ontbreekt aan het jeugdhulpaanbod. Momenteel loopt de aanvraag om dit in Drenthe middels een pilot op te zetten. Ik durf weer over de toekomst na te denken.”

Inspiratiebron

Dat het zover is gekomen, is mede dankzij de openheid van de bestuurder van Yorneo, vindt regioadviseur

Kampman. “Omdat hij de problemen en dilemma’s met de jeugdhulpregio durfde te delen, konden we samen een goede oplossing bedenken.”

Kampman kon daarnaast van meerwaarde zijn omdat ze voorbeelden meeneemt uit andere jeugdhulpregio’s, die met dezelfde problematiek kampen. “Zo doen we met de drie regio’s Drenthe, Friesland en Groningen nu ervaringen op met de afbouw van JeugdzorgPlus- en grootschalige residentiële instellingen, waarbij we tegelijkertijd investeren in kleinschaliger voorzieningen. Als dat goed uitpakt, kan dat kan weer een inspiratiebron zijn voor andere regio’s.”

Hell of a job

“De opgaven waar gemeenten en jeugdhulporganisaties voor staan, zijn en blijven ingewikkeld”, erkent Kampman. “Het is a hell of a job om de zorg in je regio sluitend te krijgen. Bestuurders adviseer ik: Maak je worstelingen zichtbaar. Alleen als je transparant bent, kun je verkennen welke veranderingen wenselijk en haalbaar zijn.

Natuurlijk is het spannend om te zeggen dat je het even niet meer weet. Maar alleen door het gesprek aan te gaan, kun je vertrouwen krijgen in de samenwerking.”

Dat is niet vanzelfsprekend, weet ze: “Nog steeds zijn er partijen die niet met elkaar praten. Dan helpt het wanneer de regioadviseur als neutrale partij vaststelt: ‘Hier moeten we het over hebben.’” Regtuijt beaamt de winst van de open gesprekken en stelt: “Twijfel je? Zoek contact met het Ketenbureau. Het heeft ons enorm geholpen.” ◊

Yorneo

Met een netto jaaronzet van 28,5 miljoen euro in 2022 bediende Yorneo 2079 jeugdigen, waarvan 1191 ambulante, 526 pleegzorg, 201 in een Medisch Orthopedisch Centrum en 161 in overige 24-uursvoorzieningen. Daarnaast biedt Yorneo preventieve interventies binnen de kinderopvang, het primair en voorgezet onderwijs. Jeroen Regtuijt is sinds 2018 directeur-bestuurder van Yorneo, een Drentse jeugdhulpaanbieder.

Voor jou ga ik tot het gaatje

Een prachtig motto in het leven: wanneer je niks verwacht, is alles meegenomen. De afgelopen 35 jaar hebben we al veel kinderen in ons gezin welkom geheten. Meer dan 50 jongeren die om allerlei verschillende, vaak verdrietige redenen voor kortere of langere tijd bij ons hebben gewoond.

Gedrag is een taal, dat is één van de belangrijkste lessen die ik heb geleerd. De kunst is om dwars door het gedrag heen te kijken naar wat het kind of de jongere nu werkelijk zegt.

Als beginnend pleegouder en later gezinshuisouder was dat voor mij regelmatig zoeken. Soms is gedrag zo ingewikkeld dat het echt veel tijd kost te ontcijferen wat er nu precies in zo'n klein mensje gebeurt.

Dwars door jouw gedrag blijf ik me bedenken wat je mij nu eigenlijk probeert duidelijk te maken. Je maakt het niet makkelijk voor me, maar ik geef niet op. Want voor jou ga ik tot het gaatje. Ik blijf op zoek naar dat goud in jou. Ook als anderen in je omgeving afhaken omdat jouw gedrag ze afschrikt.

Door de jaren heen hebben we aardig wat voorbij zien komen. Kinderen die zich verstopten in kasten, platen in doppers, met tandpasta op de muur schreven. Kinderen die in een vakantiehuisje binnen tien minuten de sauna hadden gesloopt. Vier tieners op het politiebureau omdat ze in een klein Frans dorpje maskers opdeden en de inwoners de stuipen op het lijf joegen. Kinderen met een levenslang ballenbakverbod bij de Ikea. Kinderen die tientallen statiegeldflessen pikten en inruilden voor tabak. Door de jaren heen is alles wat je kunt bedenken gepikt, van opladers tot geld en persoonlijke eigendommen. We hebben onze spullen zelfs op marktplaats in

de verkoop zien staan. Het leverde snel geld op, waarmee dealers werden betaald. Je kunt het zo gek niet bedenken of we hebben het gezien.

Ondanks alles blijf ik op zoek naar het kind achter jouw gedrag. Waarom doe je wat je doet? Ik blijf in jou geloven. Daarbij verwacht ik niks van jou en alles wat ik zie aan groei is meegenomen. Alle kleine en ook zelfs grote stappen zijn even waardevol. Ik blijf ook geloven in 'er te zijn' voor jou, soms ook tegen beter weten in. Want voor jou ga ik tot het gaatje.

Als kinderen mensen om zich heen hebben die niet afhaken, maar die in ze blijven geloven, dan kan er diep van binnen weer een vlammetje vertrouwen groeien. En dan? Dan gebeuren er prachtige dingen.

Ik werk met de mooiste mensen ter wereld.

In de serie 'Uit de praktijk' vertellen jeugdzorg-professionals over de mooie en moeilijke momenten in hun werk. De verhalen zijn ook terug te lezen op jeugdzorgnederland.nl. ♦

Pien van der Hoff woont in een boerderij en is gezinshuisouder van zeven kinderen. Ze is ook moeder van zeven volwassen kinderen. Twee van hen zijn als pleegkind bij haar komen wonen en daarna geadopteerd.

Campagne laat dilemma's jeugdbescherming zien

Met de publiekscampagne 'Wat zou jij doen?' delen jeugd- en gezinsbeschermers de dilemma's die ze in hun werk tegenkomen. Initiators Corinne Camman en Els van Dijk: 'De complexiteit is confronterend.'

Tekst: Edward Doelman

Beeld: campagnemateriaal Wat zou jij doen?

Kan een moeder zonder huis zorgen voor haar vijf kinderen? Wat doe je als een kind vertelt dat mama poedersuiker eet met haar neus? Geef je een jongen die opnieuw een zwaar delict heeft gepleegd een volgende kans? Het zijn voorbeelden van vragen binnen de publiekscampagne 'Wat zou jij doen?', die medio september van start ging. Elf jeugdzorgwerkers delen in filmpjes van enkele minuten met welke dilemma's ze te maken krijgen: vraagstukken waar raadsonderzoekers, jeugd- en gezinsbeschermers in de praktijk tegenaan lopen.

De aanleiding van 'Wat zou jij doen?' vormden de verhalen van professionals, die HR-manager Corinne Camman van Jeugdbescherming Gelderland en communicatieadviseur Els van Dijk van Jeugdbescherming Regio Amsterdam hoorden. Voor Camman was

de jeugdzorg een relatief onbekende sector toen ze bijna vier jaar geleden begon. "Ik kwam uit de commerciële wereld. Om de sector zo snel mogelijk te leren kennen, sprak ik verschillende professionals." Dat bleken indrukwekkende gesprekken. "Professionals legden uit hoe pittig het kan zijn om kinderen en ouders in kwetsbare situaties te zien, welke dilemma's op ze afkomen en wat de impact is van beslissingen die zij nemen. Confronterend vond ik die complexiteit." Van Dijk had een soortgelijke ervaring.

Hardvochtige keuzes

Tegelijkertijd ontdekten ze een andere rode draad in de verhalen. Van Dijk: "De mensen die in deze sector werken zijn deskundig en doen hun werk met bevoegdheid," Camman vult aan: "maar hun dagelijkse

werk en de perceptie van de maatschappij liggen steeds vaker uit elkaar.” Van Dijk: “Jeugd- en gezinsbeschermers moeten dikwijls gevoelige beslissingen nemen voor gezinnen in kwetsbare situaties. Vaak gaan er weloverwogen keuzes aan die grote dilemma’s vooraf, maar in de media krijgen die meestal geen aandacht. Daardoor ontstaat er een eenzijdig beeld van – in de ogen van buitenstaanders – soms hardvochtige keuzes.”

De beeldvorming van professionals die, tegen de wens van kinderen en ouders in, soms nare besluiten moeten nemen, drukt op de professionals, zagen Camman en Van Dijk. Camman: “Zij merken steeds vaker dat ouders dit eenzijdige beeld overnemen.” “En professionals vroegen steeds vaker: ‘Wanneer laten we een ander geluid horen, waarin we ons werk beter uitleggen aan de maatschappij?’”, vertelt Van Dijk. “Met die signalen zijn we aan de slag gegaan toen we met elkaar in contact kwamen.”

Beeldvorming

Met een projectgroep van zeven enthousiaste mensen gingen ze om tafel om na te denken wat ze als sector konden doen. Besloten werd om eerst in bestaande rapporten te kijken naar het imago van de sector en naar werktevredenheidsonderzoeken. Ook vonden

‘Weloverwogen keuzes krijgen vaak geen aandacht’

interviews plaats met betrokkenen in het veld. “Niet alleen met raadsonderzoekers en jeugdbeschermers, maar ook met cliënten, bestuurders en criticasters. We wilden zo breed mogelijk onderzoeken hoe het werk in de praktijk wordt ervaren en wat de beeldvorming over het vak is”, vertelt Camman.

Daaruit bleek dat in de voorgaande jaren weinig aandacht was besteed aan wat het vak inhoudt en wat het vakmanschap van jeugd- en gezinsbeschermers behelst. Van Dijk: “De gezamenlijke conclusie was: Het is belangrijk dat we onze dilemma’s gaan uitleggen en de soms lastige beslissingen die daarbij horen. Het is

zinvol om het eerlijke verhaal met de buitenwereld te delen. De focus van onze campagne werd dus de inhoud van het werk.”

Met communicatiebureau Het Stormt uit Rotterdam werd de publiekscampagne ‘Wat zou jij doen?’ ontwikkeld. De elf professionals en twee ervaringsdeskundigen vertellen wie ze zijn en met welke dilemma’s ze te worstelen. “In eerste instantie was het spannend of professionals het zouden zien zitten om mee te doen,” zegt Camman, “omdat ze over het algemeen bescheiden zijn over hun werk.” Van Dijk vult aan dat die ‘vrees’ niet nodig was. “Het verliep eigenlijk heel vlot. We kregen veel respons op de vraag om filmpjes en foto’s in te sturen voor een casting.”

De campagne groeide uit tot een gezamenlijk initiatief van alle jeugd- en kinderbeschermingsorganisaties in Nederland. Ook het ministerie van Justitie & Veiligheid, waar jeugdbescherming onder valt, heeft bijgedragen.

Met elkaar werken aan de campagne was voor de betrokkenen ook leerzaam. Van Dijk lette vanuit haar communicatieachtergrond op hoe de buitenwereld de videoboodschappen zou begrijpen; Camman benadrukte telkens de kijk op het vakmanschap.

Camman: “Het grootste compliment dat we kregen was afkomstig van de jeugd- en kinderbeschermers uit de klankbordgroep. Zij zeiden: dit zijn onze verhalen, dit is de kern van ons werk.”

Krap

Het zou kunnen dat de aandacht voor het vak met de campagne ook nieuwe medewerkers aantrekt.

Camman: “Er werken 5.200 jeugd- en gezinsbeschermers in Nederland. De arbeidsmarkt is krap en het verloop van personeel is bij sommige Gecertificeerde Instellingen (GI’s) best groot. De campagne is niet bedacht om nieuwe medewerkers in de sector te werven. Maar het zou mooi zijn als het helpt om het aantal werkzame mensen in onze organisaties op peil te houden, zodat ouders en kinderen tijdig de juiste hulp krijgen die ze nodig hebben.”

De lancering van ‘Wat zou jij doen?’ betekent overigens niet dat het werk er nu opzit. “We willen graag veel mensen bereiken en het is belangrijk dat onze boodschap beklijft. Met één geslaagde publiekscampagne zijn we er dus niet”, denkt Van Dijk. “Hoe is nog onduidelijk, maar aan de campagne wordt dus zeker een vervolg gegeven.” ○

‘Ieders expertise is nodig: óók die van ouders’

‘We moeten vaker onbevangen luisteren naar ouders’, vindt directeur-bestuurder Henk Jonker van Stichting Jeugddorp De Glind. ‘Hun inzichten kunnen de gehele jeugdsector verbeteren’.

Tekst: Tilly van Uffelen

Beeld: Barbara Vreekamp

“We nemen kinderen weg van ouders, soms zelfs met politiegeweld. Vind je het gek dat ouders dan gaan knokken en niet willen samenwerken? Ons jeugdzorgsysteem zorgt dat conflicten opblazen of escaleren. Niet dat ik de jeugdbescherming als boeman wil neerzetten. Ik heb het over de gehele jeugdzorgsector. We kunnen veel ellende voorkomen als we beter samenwerken met ouders.

Hoe waardevol het is om onbevangen naar ouders te luisteren heb ik op verschillende manieren ervaren. Bijvoorbeeld door onze deelname aan de professionele leergemeenschap van ouders als ervaringsdeskundigen, studenten, onderzoekers en professionals aan de Christelijke Hogeschool in Ede onder leiding van lector Jeugd en Gezin Martine Noordegraaf.

Vinkje

Het is leerzaam om op een gelijkwaardige manier met elkaar te praten. Ik heb veel respect gekregen voor de openheid en de kwetsbaarheid van deze ouders.

Natuurlijk zijn er ouders die niet erg coöperatief zijn. Maar als we ouders serieus nemen en ze echt betrekken, kan er een betere samenwerking ontstaan, waarbij kinderen weer gedeeltelijk of helemaal thuis gaan wonen.

‘Ouders moeten de gezinshuisouders ook zien zitten’

Door de leergemeenschap heb ik meer begrip gekregen voor ouders. Mijn begrip is ook gegroeid door mijn eigen ervaringen als pleegouder. Als pleegouder krijg je het vinkje ‘geschikte opvoeder’. De ouders krijgen bij een uithuisplaatsing vaak het vinkje ‘ongeschikt’.

Maar zo zwart-wit zit de wereld niet in elkaar. Ook ik ben een mens met tekortkomingen, mijn uitgangspositie was alleen zoveel beter. Ik heb mazzel gehad in mijn leven, altijd veel steun en liefde ontvangen. De kinderen kwamen bij mijn partner en mij toen ze zes jaar waren, inmiddels zijn ze veertien. In de pittige begintijd dacht ik: hoe fijn dat we dit samen kunnen doen. Dat we in een fijn huis wonen, met goede burens

‘We vragen ouders welke rol zij willen hebben’

en familie die ons helpen. Juist daardoor begrijp ik zoveel beter dat hun moeder het in haar eentje niet kon bolwerken. Met zoveel tegenslag zou ik zelf depressief onder een dekentje liggen...

Hun moeder wist de eerste weken niet eens dat haar tweeling bij ons als crisisgezin was geplaatst. Niemand had eraan gedacht haar te informeren! Lang was de overheersende visie bij een uithuisplaatsing dat een kind beter géén contact kon hebben met de ouders om de hechting in het pleeggezin te bevorderen. De focus in de hele sector lag op: als de kinderen maar veilig zijn en zich goed ontwikkelen. Gelukkig is dat aan het veranderen. Want in het ingewikkelde systeem waarin deze kinderen leven is ieders expertise nodig. Niet alleen van de gezinshuisouders en de professionals, óók van de ouders. Zo bel ik regelmatig met opvoedvragen naar de moeder van onze pleegkinderen. Onze opvoedvragen welteverstaan. Ik vraag haar dan wat zij denkt dat de beste aanpak is voor de kinderen. Ook gaan we elk jaar met elkaar uit eten om te bespreken hoe we het doen met zijn drieën en wat we ervaren bij het opvoeden van de pubers. De kinderen merken zo echt dat we de opvoeding samen doen.

Ongemakkelijk

Door mijn pleegzorgervaring en dankzij de leer-gemeenschap ben ik er intussen van overtuigd dat het anders moet. We moeten veel meer toe naar samenwerking en gedeelde besluitvorming. Zo zijn ouders van de kinderen die bij stichting Jeugdorp De Glind worden geplaatst de afgelopen jaren een steeds prominentere plaats gaan innemen bij de matching met een gezinshuis. De ouders maken kennis met de gezinshuisouders en moeten hen ook zien zitten. Samenwerking met ouders kost tijd en dus geld. We zetten nu systeemcoaches in, dat weten we steeds vaker bekostigd te krijgen bij gemeenten. Natuurlijk lukt het niet altijd om kinderen weer thuis te laten

wonen, maar we proberen het vaker en werken meer aan familieversterking. We stellen ons anders op, vertellen niet hoe we het allemaal gaan doen, maar vragen de ouders welke rol zij willen hebben. Van nieuwe medewerkers vragen we daarom dat ze systemisch denken en niet alleen kijken naar het individuele gedrag van het kind. Sterker nog, we selecteren medewerkers op die systemische blik. Zo hebben we in een vacaturetekst eens de zin opgenomen: 'Je voelt je ongemakkelijk bij de term "biologische ouders", omdat je recht wilt doen aan de onlosmakelijke verbondenheid van ouders en kind.' Intensiever samenwerken met ouders is niet per se gemakkelijk. Soms komen kinderen ontregeld terug van een bezoek aan hun ouders. Voorheen was de reactie dan om ze er minder vaak naartoe te laten gaan. Nu denken wij: misschien moeten ze elkaar juist vaker zien, zodat een bezoekje normaler wordt voor de kinderen. Voor een nog betere samenwerking zijn we bezig met een oudergespreksgroep. We willen ook graag dat ouders die al ervaring opdeden met hun kind in een gezinshuis, hun kennis en ervaringen delen met andere ouders en ze tot steun kunnen zijn. En dat ze vanuit hun ervaringen waardevolle adviezen geven, zodat wij de zorg kunnen verbeteren.

Normaal

Thuis en in de leergemeenschap heb ik ervaren hoeveel je opsteekt van open en onbevooroordeeld luisteren. In alle verschillende organisaties binnen de jeugdsector zou luisteren en zoeken naar samenwerking met ouders normaal moeten zijn. We denken dat we dat allang doen. Intrigerend, want dat is niet zo. Vorig jaar gaven een moeder, lector Martine Noordegraaf en ik

'Mijn opvoedvragen bespreek ik met de moeder van onze pleegkinderen'

bijvoorbeeld een workshop over ouders betrekken tijdens het congres van Jeugdzorg Nederland. Het viel me op dat de zaal vol zat met zorgprofessionals, maar dat er nauwelijks bestuurders op afkwamen. De zaal hing aan haar lippen, de aanwezige systeemtherapeuten en contextueel werkers waren enthousiast over de inzichten die de moeder deelde. Zij is daarna door verschillende organisaties uitgenodigd. Dat laat zien hoeveel behoefte er is om met dit onderwerp aan de slag te gaan. Gelukkig, want onbevange luisteren naar ouders levert voor alle partijen veel waardevols op. Het mag nog veel gewoner worden om dat te doen." ◉

Henk Jonker (43) is sinds 2021 directeur-bestuurder van Stichting Jeugddorp De Glind, een jeugdzorgorganisatie die kinderen opvangt in gezinshuizen. Hiervoor werkte hij bij de gemeente Zuidplas als manager Samenleving en als leidinggevende bij Timon, 's Heeren Loo en Horizon Jeugdzorg.

Medilex

onafhankelijke nascholing
voor zorgprofessionals

Geaccrediteerd
studieaanbod

Wat kan Medilex voor u betekenen?

Wij organiseren -al ruim 30 jaar- congressen, cursussen en opleidingen op het gebied van zorg en welzijn. Onze deelnemers beoordelen onze nascholingsdagen gemiddeld met een prachtige 8! Als grootste onafhankelijke congresorganisatie wordt Medilex niet gesponsord. Zo staan wij garant voor kwalitatief hoogwaardige nascholing.

Vraag ons ook gerust eens naar onze Wzd-nascholingen, incompany trainingen, instellingsafspraken en groepspreizen. We denken graag met u mee!

Riet Fiddelaers - Jaspers
als dagvoorzitter

Jonge mensen, groot verdriet

- Hoe kunt u jongeren helpen rouw te overleven?
- Rouwstijlen en het rouwproces
- Het terugvinden van veerkracht en geluk

Woensdag 22 november- medilex.nl/rouwjongeren

Eendaagse cursus

KOPP/KOV-kinderen

- Wat zijn de risico's voor het kind?
- Hoe kunt u KOPP/KOV signaleren?
- Hoe kunt u ouders en het gehele gezin ondersteunen?

Woensdag 29 november- medilex.nl/koppkov

Als woorden tekort schieten

Trauma bij baby's en peuters

- Het herkennen van signalen en gedragingen die kunnen wijzen op een trauma
- Op welke manier veilige hechting ontstaat en hoe u hechtingsproblemen herkent
- Het belang van vroeg onderkennen van een trauma voor de ontwikkeling

Donderdag 30 november- medilex.nl/trauma_baby_peuter

Relationeel trauma

2-daagse cursus; meerdere startdata
medilex.nl/relationeeltrauma

Emotieregulatie bij kinderen

2-daagse cursus; 16 en 17 november
medilex.nl/psychiatrieouderenzorg

Motiverende gespreksvoering bij gewichts- en eetproblemen

2-daagse cursus; meerdere startdata
medilex.nl/motiverendegespreksvoering

Omgaan met verlies en rouw bij jongeren en kinderen

3-daagse cursus; start 9 januari
medilex.nl/cursusrouwjongeren

Eetstoornissen

Voorjaar 2024
medilex.nl/eetstoornissen

Slaapproblemen en -stoornissen bij jongeren

Dinsdag 23 januari
medilex.nl/slaapproblemen_jongeren

Deep democracy

Voorjaar 2024
medilex.nl/deep_democracy

Gezondheidsrecht voor zorgprofessionals

3-daagse cursus; meerdere startdata
medilex.nl/gezondheidsrecht

Cursus Jong en Depressief

2-daagse cursus; meerdere startdata
medilex.nl/jongdepressief

Psycho-educatie bij ASS

2-daagse cursus; meerdere startdata
medilex.nl/psychoeducatieautisme

Jeugdrecht: minderjarigen in de zorg
voorjaar 2024

medilex.nl/jeugdrecht

